

Páirceanna salacha

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi bhruscar i bpáirceanna i nGaillimh. Sula bhféachann tú ar an mír, pléigh féin agus an duine in aice leat na páirceanna atá sna ceantair a bhfuil sibh féin in bhur gcónaí iontu.

Ceist 2

Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat na focail/frásaí ar chlé a mheitseáil leis na focail/frásaí ar dheis?

1. agóid	a) <i>to deal with, tackle</i>
2. maor páirce	b) <i>volunteers</i>
3. chun dul i ngleic le	c) <i>resources</i>
4. géarghá	d) <i>protest</i>
5. leas	e) <i>illegal dumping</i>
6. dumpáil mhídhleathach	f) <i>future</i>
7. loitiméireacht	g) <i>staff management</i>
8. todhchaí	h) <i>park ranger</i>
9. oibrithe deonacha	i) <i>benefit</i>
10. acmhainní	j) <i>vandalism</i>
11. bainistiú foirne	k) <i>urgent need</i>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Cad a bhí ag an duine in aice leat?

Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 3

Freagair na ceisteanna:

1. Cé atá i mbun agóide agus cá bhfuil siad?
2. Cén fáth a bhfuil siad i mbun agóide?
3. Cén chuma atá ar na páirceanna faoi láthair?
4. Cad a bhí le rá ag an gComhairleoir Mairéad Farrell faoin scéal?

5. Cad atá i máistirphlean na Comhairle Cathrach?

Ceist 4 ‘...grúpa beag...’ agus ‘...fadhb mhór...’

Cén fáth a bhfuil séimhiú ar an aidiacht tar éis an ainmfhocail **fadhb**?

Smaoinigh ar aidiachtaí a chur tar éis na n-ainmfhocail thíos agus cuir séimhiú orthu más gá.

cailín	<u>cróga</u>
ríomhaire	_____
aois	_____
sráid	_____
bean	_____
bosca	_____
leabhar	_____
bróg	_____
gruaig	_____

Ceist 5 ‘... ag cur fúthu...’ agus ‘...imní orthu...’

Tá a lán frásaí sa Ghaeilge a bhfuil forainmneacha réamhfhoclacha mar chuid díobh.

Cuir na cinn seo thíos in abairtí anois, lena mbrí a léiriú:

- éirigh le
- teip ar
- eagla ar (roimh)
- meas ar
- bain geit as
- bain le
- buíoch de

Ceist 6 Pléigh na ceistanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. Cén fáth a gcaitheann daoine bruscar in áiteanna poiblí, dar leat?
2. I bPáras, gearrtar pionós €75 ar dhuine a chaitheann bun toitín ar an tsráid. Cad a cheapann tú faoi sin?
3. Smaoinigh ar an gcás sa mhír. Cé acu is fearr chun fadhb an bhruscair a réiteach – maor páirce a fhostú nó oideachas níos fearr a chur ar dhaoine? Cén fáth?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Plé atá i gceist leis an gceist seo.

Ceist 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
d	h	a	k	i	e	j	f	b	c	g

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

Tá séimhiú ar an aidiacht **mór** mar is ainmfhocal baininscneach é **fadhb**.

cailín	<u>cróga</u>
ríomhaire	<i>dubh</i>
aois	<i>mhaith</i>
sráid	<i>chúng</i>
bean	<i>chliste</i>
bosca	<i>mór</i>
leabhar	<i>suimiúil</i>
bróg	<i>cháidheach</i>
gruaig	<i>chatach</i>

Ceist 5

éirigh le – succeed, manage: Níor éirigh leis sa scrúdú tiomána.

teip ar – fail: Theip orm san agallamh.

eagla ar (roimh) – afraid of: Tá eagla air roimh an madra.

meas ar – respect: Níl meas dá laghad acu orm.

bain geit as – startle: Bhain an cat geit aisti.

bain le – concern, relate to: Ní bhaineann sé leis.

buíoch de – grateful for: Tá mé buíoch díot.

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eibhlín Ní Choistealbha

San Iarthar, thug grúpa beag faoi agóid taobh amuigh de Halla na Cathrach, i gCathair na Gaillimhe tráthnóna, ag iarraidh ar an gComhairle Cathrach maor páirce a fhostú chun dul i ngleic le dumpáil i bpáirceanna na cathrach. Tá fadhb mhór dumpála sa chathair agus géarghá le tuilleadh bainistithe ón gComhairle, a deir an lucht agóide¹.

Sinéad Ní Neachtain

Tá Páirc Thír Oileáin i gCroílár Chathair na Gaillimhe, áit a bhfuil cineálacha éagsúla d'ainmhithe ag cur fúthu ann, idir éanacha agus phlandaí. Baineann muintir na háite agus scoileanna² áitiúla leas as an bpáirc le dul ag siúl inti. Ach, de bharr dumpáil mhídhleathach tá an áit lofa le bruscar agus scriosta ag loitiméirí. Tá an rud céanna ag tarlú i gCoillte Mhuirlinne, áit a bhfuil Cairde Choill Mhuirlinne seasta ag iarraidh ar an gComhairle cabhrú leo, stop a chur leis an dumpáil agus an loitiméireacht.

Le teann frustrachais, shocraigh daoine, a bhfuil inní orthu faoi thodhchaí spás taitneamhachta na cathrach, agóid a eagrú díreach roimh chruinniú míosúil na Comhairle Cathrach inniu, ag iarraidh ar an gComhairle maor páirce a fhostú le dul i ngleic leis na fadhbanna i bpáirceanna na cathrach.

Joe McGinley, Gaillimh

Tá páirceanna áille againn in Merlin Woods agus i bPáirc Thír Oileáin. Ach, tá fadhb ann le bruscar, an méid bruscair a bhíonn ann, agus, déanann *volunteers* méid áirithe oibre ann chun é a ghlanadh suas ach teastaíonn duine ón gComhairle Cathrach, ón mbardas, chun...teastaíonn maor páirce a bheith ann.

An Comhairleoir Mairéad Farrell, Sinn Féin

Bhuel, sílim, an rud is féidir linn a dhéanamh ná cineál, na hacmhainní cuí a chur isteach sna páirceanna seo. So, sílim go gcaithfidimid amanna áirithe a chur i leataobh³ don chriú ionas gur féidir leo slacht a choinneáil ar na páirceanna anseo sa chathair. Bhíodh sé sin á dhéanamh, bhíodh scéim éigin ann thart ar bhliain go leith ó shin. Agus, sílim gur oibrigh sé sin. So, teastaíonn na hacmhainní cuí ann uainn chun slacht a choinneáil ar an bpáirc.

Sinéad Ní Neachtain

I ráiteas ón gComhairle, deir siad go bhfuil máistirphlean acu do 2019, leis na riachtanais ó thaobh bainistiú foirne a mheas agus go bhfuil Coill Mhuirlinne agus Tír Oileáin sa bplean seo.

Sinéad Ní Neachtain, Nuacht TG4 i nGaillimh.

¹ agóidíochta a dúradh

² scoiltreachaí a dúradh

³ i leith a dúradh